

Projectplan

Expeditie Leeuwarden

Gemeente Leeuwarden, Ketenpartners en
ervaringsdeskundigen.

Op weg naar een integrale en
interdisciplinaire samenwerking voor
mensen met LVB

Leeuwarden, 2020 - 2022

Inhoud

Expeditie Leeuwarden	2
Verhouding met de nieuwe aanpak in de WMO	2
Doet iedereen mee?	2
Niemand tussen wal en schip	3
Gemeente én ketenpartners	3
Rakovalkea: een Community of practice	4
Ontwikkelagenda	5
Project Mijn Stem Telt	5
Projectinrichting	5
Opdrachtgever	5
Projectteam	5
Partners	6
Financiën	7
Planning en evaluatie	7
Bijlage 1. Aanzet voor een ontwikkelagenda	8
Actielijn 1. Bewustwording vergroten	8
Actielijn 2. Armoede en schuldhulpverlening	9
Actielijn 3. Participatie, werk, schulden en schooluitval	9
Actielijn 4. Re-integratie en (ex) gedetineerden	10
Actielijn 5. Maatschappelijke opvang	10
Actielijn 6. Duurzame aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties	11
Actielijn 7. Landelijke werkgroep integrale aanpak LVB	11
Actielijn 8. Scholing ketenpartners LVB	12

Expeditie Leeuwarden

Voor u ligt het projectplan Expeditie Leeuwarden voor een integrale aanpak LVB. Een aanpak die zich richt op inwoners van Leeuwarden met een licht verstandelijke beperking (LVB). Als gemeente geloven wij in de kracht van samen. Eén van de speerpunten uit ons collegeprogramma is dat we samenbouwen aan inclusieve gemeente waarin iedereen mee kan doen. Iedereen in beweging en ieder op zijn eigen manier

Dit doen we door kwetsbaren groepen te betrekken bij onze samenleving. Onder deze groepen vallen o.a. onze inwoners met een licht verstandelijke beperking (LVB).¹ Het ontwikkelen van deze aanpak is onderdeel van de Inclusie agenda Leeuwarden 2018-2028.

De gemeente Leeuwarden en haar ketenpartners zijn er samen verantwoordelijk voor om te zorgen dat iedereen op zijn/haar manier kan meedoen.

Brede beweging

Ontwikkelagenda

Bestaande en nieuwe initiatieven

We willen geen nieuw doelgroepenbeleid maar wel meer aandacht/inzicht/kennis én inzet voor de positie, begeleiding en zorg voor mensen die moeite hebben zelfstandig de weg te vinden in de samenleving.

Het project is erop gericht om een levende ontwikkelagenda tot stand te brengen die door alle partners wordt gedragen. Als gemeente geloven we in de kracht van samen. We willen de dialoog met mensen met een licht verstandelijke beperking zelf versterken. We betrekken hen actief om samen met ons de gestelde doelen te halen. Zo ontstaat een brede beweging in onze gemeente die aandacht geeft aan de vraagstukken van mensen met LVB. We zetten voort wat in gang is gezet, we delen ervaringen en we creëren nieuwe initiatieven rondom een serie gezamenlijke speerpunten.

Verhouding met de nieuwe aanpak in de WMO

Dit projectplan bestaat zelfstandig naast de aanpak die we per 1 januari 2021 inzetten voor de ondersteuning en begeleiding van kwetsbaren in onze gemeente via WMO-voorzieningen. Het is aanvullend erop. Daar waar de nieuwe aanpak binnen de WMO-plannen per 2021 zijn gericht op adequate ondersteuning aan kwetsbare inwoners, willen we met de aanpak in dit voorstel de omgeving en niet-kwetsbaren ondersteunen en bewust maken van hoe op een goede wijze omgegaan kan worden met mensen met beperkingen.

Doet iedereen mee?

De overheid wil dat iedereen meedoet in de samenleving. Behalve dat de overheid hulp biedt om mee te doen, verwacht de overheid ook dat je hulp zelf regelt. Bijvoorbeeld bij je familie of vrienden.

De tweedeling in onze samenleving is toegenomen waardoor een groep mensen met LVB minder goed kan meekomen in de samenleving. Als gemeente staan we voor een 'inclusief' Leeuwarden. Een gemeente waarin iedereen op zijn manier kan meedoen én meekomen. Uit onderzoek blijkt dat zelf hulp regelen lastig is voor mensen met een Licht verstandelijke beperking. Ondersteuning is te versnipperd, te laat, te medisch of niet flexibel genoeg. Dit is een opgave voor gemeenten maar zeker ook voor anderen zoals: ggz, verslavingszorg, maatschappelijke opvang, gehandicaptenzorg, het onderwijs, UWV, de belastingdienst, het rijk en werkgevers. Als we niet in beweging komen blijven veel mensen het kind van de rekening.

---

¹ Gemeente Leeuwarden (2018). De kracht van samen – Collegeprogramma gemeente Leeuwarden 2018-2022

Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau zijn er ongeveer 2,3 miljoen mensen met een verstandelijke beperking waarvan 1,1 miljoen Nederlanders met LVB die problemen hebben met sociale redzaamheid. ²Deze beperking, die vaak niet direct herkenbaar is, houdt in dat zij zich niet of minder zelfstandig kunnen redden. Ze hebben vaak moeite om hun leven goed te organiseren, bijvoorbeeld het regelen van de persoonlijke financiën, het vinden en behouden van werk of het maken van vriendschappen. Hierdoor hebben ze vaker dan andere mensen een grotere behoefte aan ondersteuning. Waardoor ze meer dan gemiddeld een beroep doen op publiek gefinancierde

12.000 inwoners van Leeuwarden hebben moeite zich zelfstandig te redden

voorzieningen, zoals jeugdhulp, WMO en bepaalde uitkeringen. Daarnaast zijn er ook veel mensen met een LVB te vinden binnen de strafrechtketen³ (gevangenis, werkstraffen, leerstraffen en haltstraffen).

Als je deze cijfers vertaalt naar de situatie in Leeuwarden betekent het dat er in Leeuwarden ongeveer 12.000 inwoners zijn die moeite hebben om zich zelfstandig te redden in onze samenleving.

Niemand tussen wal en schip

Het gezamenlijk uitgangspunt is dat mensen naar vermogen zelf verantwoordelijk zijn voor de inrichting van hun leven. Maar “niemand mag tussen wal en schip vallen”. Zo stuurt de gemeente Leeuwarden op goede toegang tot zorg en ondersteuning⁴ en werk. Werk is een belangrijke manier van participatie.

levensbrede en actieve ondersteuning

preventie

signalering

herkenning

Juist omdat mensen met LVB vaker dan andere mensen een grotere behoefte aan ondersteuning hebben, en omdat hun problematiek vaak verhuuld blijft, hebben we een brede domeinoverstijgende aanpak nodig om er samen voor te zorgen dat dienstverlening van de gemeente en van ketenpartners in alle relevante domeinen erop is gericht om Leeuwarden toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.

Belangrijk in deze aanpak is dat de acties gericht zijn op levensbrede en actieve ondersteuning. Deze aanpak omvat dan ook verschillende acties waarbij preventie, signalering en herkenning centraal staan.

Gemeente én ketenpartners

De gemeente is verantwoordelijk voor alle inwoners en vanzelfsprekend ook voor mensen met een LVB. De eigen regie, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid die worden verwacht van iemand met een LVB is voor velen van hen te veel gevraagd: zij kunnen de weg in zorg en ondersteuning, regelingen en voorzieningen moeilijk vinden en vallen juist daardoor tussen wal en schip. Als gevolg daarvan vallen ze uit in het onderwijs, ontwikkelen ze schulden, hebben ze geen regulier inkomen, hebben zij eerder kans om verward te raken of komen zij relatief vaak met justitie in aanraking. Om deze groep goed te kunnen aanpakken en ondersteunen is domeinoverstijgende samenwerking vereist.

regie

integraliteit

ketensamenwerking

Door dit te doen wordt het beleid voor iedere burger toegankelijker. Hiermee sluiten we aan bij de actielijn, lokale Inclusie agenda die sinds 2018 van kracht is. Deze agenda is tot stand gekomen naar aanleiding van het VN-verdrag over de

, E., & Ras, M.(2019). Notitie het aantal mensen met een licht verstandelijke beperking – Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau

avemaker, E, & Jonker, E.(2018). Maatschappelijke Businesscase, Integrale aanpak voor mensen met een licht verstandelijke beperking in detentie. Vleuten: Dock4 & Organisatie advies in de zorg. VGN.

⁴ Sociaal Domein.(2018) Koersdocument Sociaal Domein. Leeuwarden.

rechten van personen met een handicap (kort: VN-verdrag Handicap). Gemeenten zijn sindsdien verplicht om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. De gemeente Leeuwarden heeft het manifest, (Iedereen doet mee), in september 2019, getekend. Ook is deze aanpak onderdeel van Iedereen in beweging. Om mee te kunnen doen in de samenleving is participatie van essentieel belang.

Het blijkt in de praktijk dat de kennis en het vermogen om te interveniëren binnen gemeenten, instellingen, rijk en werkgevers ontoereikend en/onvoldoende verspreid/beschikbaar is. Onze ambitie is om gezamenlijk integraal en domeinoverstijgend met betrokken en partners en ervaringsdeskundigen deze aanpak te realiseren. We zijn gericht op integraliteit en ketensamenwerking.

Rakovalkea: een Community of practice

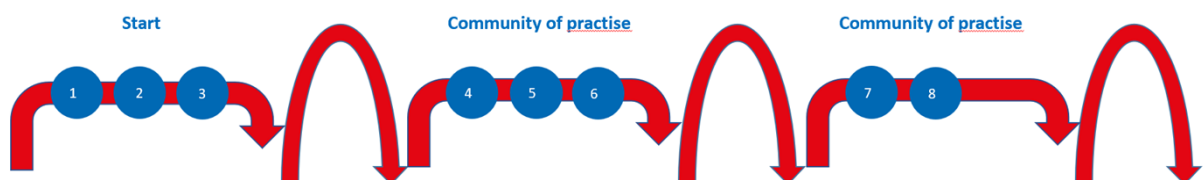
Doelstelling van het project is om in de periode zomer 2020 - zomer 2021 met gemeente en ketenpartners een community of practice tot stand te brengen: Rakovalkea. We geven een impuls door kampvuurbijeenkomsten te organiseren waarin we met elkaar in gesprek zijn en focus

Rakovalkea is een lang-brandend stralend vuur dat minimaal houtverbruik heeft en het vuur veilig houdt boven een natte of besneeuwde grond.

aanbrengen op verschillende thema's. Door elkaar te betrekken en te informeren ontstaat breed draagvlak en een brede beweging.

De mensen met LVB zelf hebben hierin een belangrijke rol. We hebben ervaren dat zij goed duidelijk kunnen maken wat de belangrijkste knelpunten zijn. Ook dwingt hun aanwezigheid ons om klare taal te spreken, om duidelijk te maken wat we bedoelen en om abstracte ambities te vertalen naar concrete opbrengsten.

Bij de kampvuurbijeenkomsten zijn alle partners welkom, van binnen en buiten de gemeente. Het idee is om per bijeenkomst samen met direct betrokken organisaties één initiatief te laten presenteren. Zo krijgt iedereen zicht op wat er al gebeurt en wat er nog nodig is.

De toekomst is als het ware leidend voor het heden. Het uitgangspunt is dat we samen anticiperen. Verhalen en beelden zijn daarbij belangrijke vormen van communiceren. De kampvuurbijeenkomsten zijn niet alleen informatief, het zijn ook ontmoetingsplaatsen voor ketenpartners en inwoners waar allen samenkomen om gezamenlijk te brainstormen en elkaar te inspireren. Dit leidt uiteindelijk tot transformatie.

Tijdens de kampvuurbijeenkomsten stellen we ons open voor elkaar, waardoor er ruimte ontstaat voor initiatieven en spontane innovatie en evolutie. Een innovatief idee geeft richting en mensen krijgen er kracht en energie van. Zo zagen we dat er ruimte is dat iedereen zijn eigen visie op het vraagstuk kan ontwikkelen. De eigen gedachten en gevoelens ten aanzien van de problematiek van de mensen met LVB nemen een belangrijke plek in. Wanneer je eigen visie duidelijk is kan je

meegaan in deze kanteling en kan er een Community of Practice ontstaan en ontstaat er een duurzame verandering op basis van co-creatie⁵.

Ontwikkelagenda

Ontwikkelagenda

De opbrengst van het werken met Rakovalkea is een levende ontwikkelagenda. We geloven niet in een blauwdruk waarmee we de problematiek kunnen afbakenen en oplossen. Daarvoor zijn het veld en de doelgroep te groot en te veelvormig. Wel geloven we dat vanuit initiatief en betrokkenheid aanstekelijk kan worden gewerkt met anderen. Door samen op te trekken ontstaat breder zicht op de ontwikkelingen en op de mogelijke oplossingen.

Betrekken en informeren

De ontwikkelagenda vormt de *routekaart* die we tijdens de Expeditie Leeuwarden met elkaar ontwikkelen. We gaan geen reis uitzetten, maar we trekken samen op en gaan zo gezamenlijk op pad.

Initiatief en betrokkenheid

Project Mijn Stem Telt

Om beter aan te sluiten bij onze inwoners hebben wij als gemeente deelgenomen aan het project 'Mijn Stem Telt'. Als onderdeel van dit project hebben ervaringsdeskundige Mystery Guests onze organisatie bezocht met als doel het verbeteren van de dienstverlening en meer bewustwording bij de medewerkers van de gemeente creëren. Deze Mystery Guests hebben onder begeleiding van een coach, op verschillende manieren de toegankelijkheid van de gemeente getest. Hun ervaringen zijn opgeschreven en kwalitatief geanalyseerd en gebundeld tot een rapport door de onderzoeker van het Landelijke kenniscentrum LVB. Ook is in beeld gebracht wat nodig is in Leeuwarden om ervoor te zorgen dat onze bewoners met een LVB beter kunnen meedoen. De resultaten van dit onderzoek zijn eveneens meegenomen in deze ontwikkelagenda.

Projectinrichting

Dit hoofdstuk beschrijft de projectinrichting, inclusief governance, partners, financiën en planning.

Opdrachtgever

De opdrachtgevers zijn Sander Rispen en Annette Geurden. De opdrachtnemer/ projectleider is Stephanie Verstraeten. De verantwoordelijke portefeuillehouder is wethouder Bert Wassink. De projectleider stemt in het portefeuillesoverleg de voortgang van het project af.

Projectteam

Het initiatief voor deze aanpak ligt bij de gemeente Leeuwarden. Projectleider is S. Verstraeten (Sociaal Domein) in samenwerking met H. Tanja (Veiligheidsdomein). Het projectteam organiseert de kampvuurbijeenkomsten en ondersteunt initiatiefnemers om ideeën uit te werken tot concrete initiatieven. Daarbij gaan ze op zoek naar draagvlak en zo nodig naar geld om het initiatief mogelijk te maken. Het kernteam legt periodiek verantwoording af aan het portefeuilles-overleg.

---

⁵ Meijering & van Dellen, Concepties, proporties en beweringen, 2016

Partners

Partners in de integrale aanpak zijn vertegenwoordigers van (deze lijst is niet limitatief, de beweging staat open voor anderen die willen aansluiten):

Intern	Extern
Soza	NHL/Stenden
RMC	MEE
PD	Steunpunt Zorg & Onderwijs
Handhaving	Veiligheidshuis
Sociaal Domein	Reik
Fysiek Domein	SDF
Domein Veiligheid	VNN
Communicatie	LFB
SDF	Leger des Heils
Stadstoezicht	ACT
Meldpunt Overlast	Zienn
P&O	Limor
	GGZ
	DJI/PI
	Amaryllis
	Zorgverzekeraar De Friesland
	Ministerie van Justitie en Veiligheid
	VNG

Financiën

Het integrale plan LVB is ambitieus, maar een groot deel van de personen met LVB maakt al gebruik van de gemeentelijke voorzieningen. De ambitie is om LVB eerder te herkennen en signaleren met als doel om beter en efficiënter aan te sluiten bij personen met LVB. Dit vraagt aan de voorkant een extra inspanning en investering. Hierbij is beoogd dat elke afdeling vanuit bestaande budgetten zijn beleid gaat aanpassen.

Om het integrale plan LVB te coördineren en te borgen is een jaarlijkse investering benodigd van € 25.000, - per jaar gedurende de looptijd van 2021-2022.

Daarnaast is voor de trainingen herkennen en signaleren van LVB een structureel budget benodigd van € 20.000 per jaar. Dit met als doel om de kennis en expertise van LVB te vergroten en te behouden.

Voor het vergroten van de bewustwording is € 10.000 per jaar benodigd en voor de bijeenkomsten is € 15.000 benodigd.

Om de verschillende initiatieven te bekostigen wordt een projectbudget aangemaakt. De totale begroting gedurende de komende jaren is € 140.000, -.

De benodigde kosten zijn hieronder per jaar en per onderwerp weergegeven:

Onderwerp	2021	2022
Coördinatie projectplan LVB	€ 25.000	€ 25.000
Opleidingen	€ 20.000	€ 20.000
Vergroten bewustwording LVB	€ 10.000	€ 10.000
Bijeenkomsten	€ 15.000	€ 15.000
Totaal	€ 70.000	€ 70.000

De benodigde dekking is als volgt opgebouwd:

Vanuit het budget werk en inkomen, armoedebelief is € 75.000 gereserveerd en vanuit het centrale opleidingsbudget 2021 en 2022 € 40.000 gereserveerd. En vanuit Veiligheidsdomein is € 25.000 gereserveerd, tezamen voor een totaal van de € 140. 000. Hiermee zijn de begrote kosten volledig gedekt. Deze kosten zijn een incidentele overbrugging naar 2023 waarna het verzoek is om het thema LVB structureel in de begroting op te nemen.

Planning en evaluatie

Deze aanpak heeft een looptijd van 2020 t/m 2022.

Vanaf september 2020 vinden zes-wekelijks kampvuurbijeenkomsten plaats, in tijden van corona houden we deze bijeenkomst digitaal. In de tussenliggende tijd wordt steeds samengewerkt met partners om tot initiatieven te komen. Tijdens ieder bijeenkomst staat één zo'n initiatief centraal.

Doelstelling is dat in juni 2021 een ontwikkelagenda is ontstaan met een serie uitgekristalliseerde thema's en initiatieven die als input dienen voor het nieuwe collegeprogramma van 2022. Voor deze agenda is steeds draagvlak bij de betreffende partners gezocht en er is per thema een compact plan van aanpak beschikbaar.

Periodiek zal gerapporteerd en geëvalueerd worden aan het college en de gemeenteraad over de resultaten van de aanpak.

Bijlage 1. Aanzet voor een ontwikkelagenda

Op basis van eerste inventarisaties is een mogelijke serie actielijnen ontwikkeld. Deze actielijnen worden in de periode zomer 2020 - zomer 2021 nader onderzocht en aangescherpt tot een ontwikkelagenda

1. Bewustwording vergroten
2. Armoede en schuldhulpverlening
3. Participatie, werk, schulden en schooluitval
4. Re-integratie (ex) gedetineerden
5. Maatschappelijke opvang
6. Duurzame aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties
7. Landelijke werkgroep integrale aanpak LVB
8. Scholing ketenpartners LVB en gemeentelijke teams

Deze actielijnen:

- Zijn gericht op een specifieke groep waar te weinig aandacht voor is in de al bestaande beleidsplannen
- Leiden tot duurzaam resultaat als het gaat om signaleren en aansluiten bij de inwoner met een LVB
- Zijn gericht op doorontwikkeling waarbij wordt aangesloten bij al ingezette of ontwikkelde interventies
- Zijn gericht op samenwerking en verbinding binnen de keten
- Bij deze actielijnen worden de mensen met een lichtverstandelijke beperking betrokken.
- Deze actielijnen worden aan het eind van de ontwikkelagenda geëvalueerd samen met de betrokkenen. Met als doel om het programma, waar nodig is, bij te sturen.

Actielijn 1. Bewustwording vergroten

Het vergroten van de aandacht voor onze inwoners met een LVB. Het vergroten van het handelingsperspectief van de professionals in het kader van samenwerking buiten de grenzen van je organisatie. Zowel intern binnen de dienstverlening als extern bij onze ketenpartners.

Acties

- Onderzoeken of het mogelijk is om de tijdsduur van intakegesprekken met mensen te verruimen
- Het gemeentelijk toegankelijkheidsbeleid beter communiceren naar inwoners, collega's en externe partners.
- Zorg voor een eenvoudig en begrijpelijk beleid en publieke voorzieningen.
- De trainingen herkenning, signalering en handelen m.b.t LVB voor medewerkers van de gemeente Leeuwarden gemeente breed uitrollen.
- In gesprek gaan met ketenpartners om hen te stimuleren om trainingen m.b.t. herkennen en signaleren van LVB te organiseren voor hun medewerkers.
- Implementeren van de SCIL
- Koppeling met Leeuwarder Digitale agenda.
- Het meelesen van brieven en folders door mensen met een LVB uitbreiden.
- De tips en aanbevelingen uit de rapportage van 'Mijn Stem Telt ' zullen geborgd worden in onze dienstverlening.

Lopende acties

- Er worden trainingen gegeven op B1 niveau voor de medewerkers.
- Mensen met een LVB lezen mee bij het schrijven van brieven voor burgers.
- Er is een korte thema film gemaakt genaamd: LVB en Laaggeletterden. Deze film is gemaakt met jongeren met een LVB, de vereniging LFB en medewerkers van de gemeente Leeuwarden.
- Er worden op dit moment trainingen herkenning, signalering, gespreksvaardigheden en handelen m.b.t mensen met een LVB-gevolg door de volgende afdelingen.
  - Handhaving
  - Inkomen PD
  - Politie en Stadstoezicht
  - Jongerenteam
  - Team werk

Actielijn 2. Armoede en schuldhulpverlening

Mensen met een LVB hebben extra grote kans om onder de armoedegrens te geraken. Voor mensen met verstandelijke beperking is die kans op armoede groter vanwege de gelijktijdige werking van diverse armoedefactoren: intellectuele handicap, geen (regulier) werk en niet of lastig in staat zijn om van financiële regelingen gebruik te maken. De armoede aanpak in Leeuwarden berust op een aantal pijlers. Hierbij wordt ingezet op het voorkomen van armoede en bestrijden van schulden. Deze aanpak is een onderdeel van de integrale aanpak LVB.

Actielijn 3. Participatie, werk, schulden en schooluitval

Mensen met een LVB krijgen vaker te maken met financiële problemen doordat ze de gevolgen van hun eigen handelen vaak onvoldoende overzien. Collega's die mensen met een licht verstandelijke beperking begeleiden bij werk of schulden herkennen de bijhorende problematiek niet altijd. Ook gebeurt het vaak dat men van mening verschilt over de vraag of schulden eerst moeten worden gestabiliseerd voordat er maximaal wordt ingezet op arbeidstoeleiding of andersom. Het ontbreekt aan kennis over de omvang van de problematiek, de doorwerking van schuldenproblematiek als je het hebt over arbeidsmarktparticipatie en de effectiviteit van interventies gericht op de aanpak van schulden, arbeidsmarkttoeleiding en duurzame inzetbaarheid op de werkvloer ⁶. Het eerder herkennen van de beperking kan veel leed en verkeerde vervolgtrajecten besparen. Kennis vergroten van werkgevers als het gaat om LVB. Een belangrijk speerpunt is het delen van kennis en vergroten van de expertise. Deze actielijn past binnen onze bredere aanpak iedereen in beweging!

Acties

- De kwaliteit en de effectiviteit van benadering van werkgevers kunnen/ moeten gemeente en scholen verbeteren door dit meer met elkaar te organiseren. Wanneer werkgevers in de arbeidsmarktregio gezamenlijk en gecoördineerd benaderd worden voor stageplekken en arbeidsplaatsen dan zijn we herkenbaar en eenduidig. Deze aanpak verdient de voorkeur, boven een individuele benadering waarbij dit zelf wordt gedaan. Het verbeteren van de arbeidsparticipatie voor mensen met een LVB.
- Samenwerking tussen ervaringsdeskundigen en bedrijven stimuleren.
- UWV betrekken.
- Onderzoeken of het aantal jobcoaches in verhouding staat met deze opdracht.

---

⁶ Jungmann, N., Kaal, H., Hartogh, V., den. & Fermin, B. (2018) *LVB schulden en werk*. Utrecht. Den Haag.

- Op regionaal niveau gesprekken en jobmatching organiseren. (Onbeperkt aan de slag)
- Investeren in de begeleiding bij uitstroom bij een uitkering om financiële zaken op orde te houden.
- Onderzoeken m.b.t het budget voor begeleiding voor het doelgroepenregister
- Onderzoeken hoe een vervolg kan worden gegeven aan één jongere, één contactpersoon (27+)

Lopende acties

- Gemeente Leeuwarden heeft een intensieve samenwerking met het primair en voortgezet onderwijs. Met het voortgezet speciaal onderwijs en met de Entree opleidingen, VSO en Entree. Deze samenwerking is niet een standaard werkwijze; de samenwerking volgt een aantal stappen om de doelgroep door middel van maatwerk duurzaam te plaatsen op een passende plek (vervolgonderwijs, arbeid, dagbesteding, overig).
- Er loopt een Zonmw ontwikkeltraject, gericht op het verkrijgen van werk, samen met NHL Stenden. De focus ligt daarbij vooral op de consulenten van het Jongerenteam. Hoe bereiden zij de jongeren voor op uitstroom naar werk, school of een andere vorm van participatie. Doelgroep is de jongere die langer dan 6 maanden een uitkering heeft.
- Netwerk Werkstart: Van oudsher een samenwerkingsverband waarin kwetsbare jongeren werden opgepakt die tussen wal en schip dreigden te vallen of vielen. Tegenwoordig is het meer een platform waar kennis en ontwikkelingen op gebied van onderwijs, wetgeving en arbeid wordt gedeeld. Eveneens zijn we binnen dit netwerk continue op zoek naar verbinding en een effectieve samenwerking onderling.

Actielijn 4. Re-integratie en (ex) gedetineerden

Bij één op de drie gedetineerden is er sprake van een LVB. Op basis van verschillende onderzoeken is gebleken dat het zin heeft om te investeren op basis van een integrale aanpak in (h)erkenning van een LVB en het ondersteunen van gedetineerden van een LVB. Door hierop te investeren wordt bijgedragen aan het verminderen van recidive en lagere maatschappelijke kosten⁷.

Acties

Een integrale aanpak die wij voor ogen hebben richt zich op verschillende basisbehoeften:

- Het bevorderen van een gevoel van veiligheid in de samenleving.
- Het verbeteren van de kwaliteit van leven en versterken van inclusie voor mensen met een LVB door zo goed mogelijk aan te sluiten.
- Het verminderen van recidive bij mensen met een LVB, het vergroten van de deskundigheid van professionals over LVB binnen de organisaties die betrokken zijn bij deze aanpak.
- Als ketensamenwerking in de gaten houden welke mensen wellicht tussen wal en schip zouden kunnen vallen.
- Een lopende lijn tussen voor-tijdens en nazorg (ex) gedetineerden.
- LVB opnemen in de pilot van Koers en kansen, de zelfmeldersaanpak.

Actielijn 5. Maatschappelijke opvang

Het valt op dat het aantal daklozen stijgt. Deze stijging wordt gewijd aan de toename van de complexiteit van de samenleving. Voor deze mensen bestaan er tal van voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg en verslavingszorg. Maar voor veel van hen die niet (meer) in de reguliere zorg terecht kunnen of willen komen resteert de daklozenzorg. Bij 40% van de dak-thuislozen is er sprake van LVB of LVB-problematiek. Bij veel dak-en thuislozen wordt pas op

---

⁷ Overvest, N., Schavermaker, E., & Jonker, E.(2018) *Maatschappelijke businesscase LVB in detentie*. Vleuten.

latere leeftijd ontdekt dat ze LVB-problematiek hebben. Dit betekent dat deze groep mensen vaak jarenlang niet de juiste begeleiding hebben gekregen. Instellingen en medewerkers lijken niet goed toegerust te zijn, waardoor ze niet de juiste begeleiding hebben gegeven. Als bekend is dat er sprake is van LVB ontbreekt de juiste zorg, omdat er gebrek aan kennis en kunde is ten aanzien van LVB-problematiek.

Meer aandacht voor signalering van LVB aan de voorkant is op zijn plaats. De wil om specifiek aandacht te hebben voor deze mensen is bij alle zorgaanbieders, gemeenten en overige ketenpartners aanwezig. Onderzoek toont aan dat dit een positief effect heeft op de vermindering van de maatschappelijke kosten. Kortom, een integrale aanpak, in (her)kenning van een LVB en het effectief ondersteunen van mensen met een LVB draagt bij aan lagere maatschappelijke kosten.

Acties

- Op dit moment zijn we aan het onderzoeken in hoeverre de maatschappelijke organisaties in de Gemeente Leeuwarden uitgerust met het signaleren van en het anticiperen op LVB-problematiek en hoe kan dit worden versterkt?
- Trainingen voor de medewerkers om LVB eerder te signaleren/herkennen
- Een link met Actieprogramma 'Weer Thuis' en Brede Aanpak Dak-en thuisloosheid Fryslân.
- Klantreis LVB

Lopende acties

- Zienn medewerkers volgen een training herkennen en omgaan met mensen met een LVB
- Er wordt op dit moment een onderzoek opgezet met een Masterstudent.

Actielijn 6. Duurzame aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties

Het Fries actieplan 'een duurzame aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties' De Friese gemeenten en ketenpartners zetten zich samen in voor dit thema. Zij doen aan de hand van 3 actielijnen:

1. Eerder en beter in beeld.
2. Duurzaam herstel van veiligheid.
3. Aandacht voor specifieke doelgroepen.

Onder deze actielijnen hebben zij 8 speerpunten ontwikkeld. Binnen al deze speerpunten hebben zij aandacht voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Het is belangrijk om deze specifieke doelgroep onder de aandacht te houden. Wat uit ervaring blijkt is dat in gezinnen waar een of beide ouders LVB hebben, meer ondersteuning benodigd is bij het opvoeden van de kinderen. Het ondersteunen van deze gezinnen vraagt specifieke kennis van professionals. Deze kennis, vaardigheden en houding is er vaak niet of is te weinig.

Actielijn 7. Landelijke werkgroep integrale aanpak LVB

De landelijke werkgroep LVB is opgericht vanuit VNG en Divosa samen met gemeente Amsterdam, Rotterdam en Leeuwarden. De insteek van deze werkgroep is om samen een aanpak te ontwikkelen waarbij meer aandacht/inzicht kennis is voor positie, begeleiding en zorg voor mensen met een levensbrede vraag in de reguliere zorg.

Acties

- Lobby voor proactief ondersteunen en middelen om dat te organiseren? Over wie hebben we het; waarvoor staan gemeenten aan de lat; wat is de balans in de aanpak landelijk-gemeenten?
- Lobby richting Justitie en Veiligheid om meer op vroegsignalering en het bieden van alternatieven in te zetten.
- Onderzoeken waar de kennis zit en hoe we die op de juiste plek krijgen.
- In samenwerking met kennisorganisaties, cliëntorganisaties en met “doelgroepen” binnen de gemeentelijke organisaties en in afstemming met lopende verbetertrajecten en programma’s.
- Onderzoek naar wat gebeurt er binnen gemeenten en andere sectoren. Waardoor wordt samenwerking tussen sectoren gehinderd (financiering, wetgeving, gebrek aan wil/vaardigheden om samen te werken)?
- Brainstormsessie met werkgroep en anderen om analyse + vervolg aanpak scherp te krijgen.
- Communicatieplan m.b.t bewustwording (landelijk)

Actielijn 8. Scholing ketenpartners LVB

Het trainen van medewerkers van ketenpartners van gemeente Leeuwarden op het signaleren, herkennen en aanleren van vaardigheden voor het omgaan met inwoners met een LVB, ASS of NAH problematiek. Deze medewerkers werken bij een organisatie voor of namens de gemeente Leeuwarden. Deze professionals hebben te maken (en/of kunnen te maken krijgen) met mensen met verward gedrag. Ze willen voorkomen dat mensen verward gedrag (gaan) vertonen en doen daarom mee aan deze trainingen. Verward gedrag kan namelijk ook voorkomen als mensen met een beperking (LVB, ASS of NAH) niet op de juiste manier bejegend worden of met hen gecommuniceerd wordt omdat de beperking niet gesignaleerd en herkend wordt.

De betrokken organisaties zijn: Zienn, Veilig Thuis, Amaryllis en Connecting Hands PI Leeuwarden, Mee Friesland

De trainingen staan gepland voor 2020/2021